

Kolektivní logopedické cvičení pro hlásku „L“

Malujeme jaro

Jana Dřímálová, DiS.

Cíl: *rozvoj sluchového vnímání a fonemického sluchu, slovní zásoby, správné motoriky mluvidel, artikulace, zapojení jemné i hrubé motoriky, poznávání fyzikálních zákonů*

Věk: 5 - 6 let

Pomůcky: veliký balicí papír, kostky na zatěžkání, barvy, štětce, kelímky s vodou na praní štětců a hadříky na jejich otírání, staré časopisy, nůžky, pracovní listy s obrázky, roličky od toaletního papíru, míčky z alobalu, míček o průměru 5cm (plastový, molitanový), krupice nebo písek, korálky, fazole, podložky, CD se zvuky, ozvučná dřívka, tužky, jedlý papír

Postup:

Malujeme jaro

Můžeme využít hodně veliký balicí papír, lze slepit i několik archů k sobě do dlouhého pruhu. Jeho okraje můžeme zatěžkat kostkami ze stavebnice, připravíme barvy, štětce, kelímky s vodou na praní štětců a hadříky na jejich otírání. Malovat může i více dětí najednou: někdo travičku, jiný keř, strom, tulipány a narcisy, sluníčko. Dolepíme obrázek zvířátek a dětí (vystříhneme je ze starých časopisů)

„Děti, tady máme náš obrázek, co na něm je?“ „Louka s jarními kytičkami a zvířátky, v trávě běhají děti, ...“

(Viz příklady pracovních listů na konci tohoto metodického materiálu.)

Zpíváme slabiky la, le, li, lo, lu. Kdo již hlásku umí, tak ji procvičuje, kdo jí ještě neumí, ukazujeme mu, co dělá náš jazyk.

1) Slabiky:

- la, le, li, lo, lu, al, el, il, ol, úl.

2) Věty - Děti opakují celou větu po učitelce:

- Láďovi náhle napadlo udělat malé letadlo.
- Letadlo chvíli létalo, ale potom mu padalo.
- Láďa chvíli hlavu kloní, měl tam chybu jako vloni.

Haló, haló

- Haló, haló, co se stalo? Kolo se nám polámalo.
- Dokola se zatočilo, u stolu se zastavilo.
- Ten, kdo leží pod stolem, ten musí jít z kola ven.

Kamila

- Naše malá Kamila bavila se, bavila.
- Foukala mydlinky, byly z nich bublinky.

Poté co se nám daří hláska „L“ i ve větách a říkadlech, dbáme na její fixaci i v běžné řeči.

Dechové cvičení:

Tato cvičení jsem prováděla ve vyvětrané místnosti, střídali jsme cviky v lehu a sedu a vždy jsem dbala na správné držení těla. Také jsem dbala na měkký hlasový začátek.

- a) přivonění ke květině** – nádech nosem, výdech ústy, nezvedat ramena,
- b) hra na zvířátka** – poloha vleže, nádech nosem do břicha, snažíme se prodloužit výdechovou fázi – např. sova houká, koza mečí, ovce bečí, moucha bzučí, kráva bučí apod.,
- c) říkání co nejvíce slov na jedno nadechnutí** – např. vyjmenování kamarádů, počítání, atd.,
- d) hra na kopanou** – foukání do míčku z alobalu, vaty, papíru... (děti utvoří dvojice každá dvojice dostane jeden míček z alobalu a snaží se ho odfouknout co nejbližší k protihráči)
- e) další cviky viz pracovní list níže**

<p>PŘIVONÍME KE KYTCE</p> <p>Nádech nosem, výdech ústy - ááá</p>	<p>ÚLEK</p> <p>Prudký nádech a zadržení dechu</p>	<p>MÍČ UCHÁZÍ</p> <p>Úsměv, zuby na sebe, nádech nosem, výdech ústy na: CCCC-</p>
<p>ZAHŘÍVÁME RUCE</p> <p>Nádech nosem, výdech ústy do dlaní: Á - : H - : CH -</p>	<p>PÍŠTALKA</p> <p>Nádech nosem, lehký výdech ústy na slabiku FÁ - FÁ - FÁ FĚ - FĚ - FĚ FÓ - FÓ - FÓ</p>	<p>HUSA SYČÍ</p> <p>Úsměv, zuby na sebe, nádech nosem, výdech ústy na: SSSS -</p>
<p>FOUKÁME POLÉVKU</p> <p>Nádech nosem, výdech našpuleny rty-co nejdelší, postupný, hospodařit s dechem</p>	<p>INDIÁN -</p> <p>Nádech nosem, indiánský dlouhý křik</p>	<p>VČELA</p> <p>Úsměv, zuby na sebe, nádech nosem, výdech ústy na: ZZZZ -</p>
<p>FOUKÁME DO PLACHET</p> <p>Nádech nosem, dlouhý, prudký výdech ústy</p>	<p>OVEČKA</p> <p>Nádech nosem, výdech na slabiku BĚ. Přerušovaně: BĚ BĚ BĚ BĚ</p>	<p>KOČIČKA</p> <p>Našpulit rty, skousnout zuby, nádech nosem, voláme na kočičku: ČIČIČIČI -</p>
<p>SFOUKNEME SVÍČKU</p> <p>Nádech nosem, krátký, prudký výdech ústy</p>	<p>SOVA</p> <p>Nádech nosem, výdech ústy na slabiku HŮ. Přerušovaně HŮ HŮ HŮ HŮ</p>	<p>MAŠINKA</p> <p>Našpulit rty, skousnout zuby, nádech nosem, napodobujeme mašinku: ŠŠŠŠŠ -</p>

Hrubá motorika

- chůze v rytmu, poskoky a přeskoky, pohyby hlavou a trupem,
- nejrůznější pohybové hry, např.: hraje na zvířátka, která jsme již napodobovali hlasem a teď přidáme pohyb celého těla,

Jemná motorika

- procvičujeme pohyby prstů, př. všichni se pozdraví s palečkem, ukazováčkem...
- posunuje prstíky roličku papíru po lavici či podložce nahoru a zpět,
- válíme míček v dlaních,
- tvoříme „strom“, brýle, dalekohled,
- malování do krupice nebo písku,
- přebírání korálků, fazolí, sestavování různých tvarů dle předlohy...

Sluchové vnímání a fonemický sluch

„Říká moje pusa stejná slova?“ Dítě odpovídá stejná či jiná slova:

- liška x myška, lyže x rýže,
- líže x líže, více x líce, kolo x kolo, láska x páska, Láďa x Ráďa,
- vlak x vrak, lev x lev, kanár x kanál.

Hry pro rozvoj slovní zásoby a automatizaci hlásky

Hry se slovy

1. Vezmeme si pracovní listy ke stolečku. Děti si je prohlédnou a pojmenují obrázky, poté vytleskají (popř. někteří zahrají na ozvučná dřívka) nebo nakreslí adekvátní počet puntíků pod daná slova i se záznamem slabik. Sama velmi zvýrazňují v řeči a děti provádějí záznam písemnou formou. Sledují i správný úchop tužky dětí.

2. Obrázky: děti je opět pojmenují a učí se říkat zdobněliny (např. dům - domeček, kytky – kytičky), pokud stihneme a dětem se bude dařit pracovní list, tak budeme ještě dělat slova opačného významu.

3. Opaky: říkám slova a děti odpovídají slova opačného významu

- velký x (malý), (chytrý) x hloupý, líný x (pilný), (slabý) x silný, hrubý x (hladký), krátký x (dlouhý), (hezký) x ošklivý, nahoře x (dole), vpravo x (vlevo), černý x (bílý), rychlý x (pomalý), starý x (mladý), sladký x (slaný), drahý x (levný).

Zkušenosti s realizací:

Zásadní chybou u většiny dětí je, že při nesprávné výslovnosti hlásky „L“ nezvedají jazyk, ten leží na spodině dutiny ústní úplně bez pohybu. Proto jsme nacvičovali správnou polohu jazyka za horními zuby motorickými a artikulačními cviky a snažili se o to, aby při vyslovování hlásky „L“ vykonával jazyk pohyb dolů za spodní zuby (dítě ho nesmí plazit ven z úst). Dobře zafungovala motivace (jedlý papír), který děti

přilepily za horní řezáky, Někdy je nutné cvičit před zrcadlem - dítě i zrakem fixuje správný pohyb jazyka. Také je dobré zapojit zpěv slabik LALALA - opět jsem dbala na fixaci spodní čelisti a jazyk se nám dařilo pěkně rozhybat. Další postupy, které jsem při nácviku hlásky L využívala, byly například přisávání jazyka k hornímu patru, olizování horních zubů jako by jazyk byl zubní kartáček, olizování úst zevnějšku, také jsme si zkoušeli sáhnout jazykem na nos.

Zdroje:

Bednářová, J.& Šmardová, V. (2007). *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let.* Brno: Computer Press.

Fialová, I. & kol. (2000). *Rozumíš mi?: logopedická cvičení a hry k odstraňování špatné výslovnosti.* Praha: Blug.

KAFOMET (2008). *Čáry máry maluji, s jazýčkem si pohraji.* Stařeč: Infra.

Kazdová, V. (2004). *Hrajeme si spolu aneb společná výchova řeči dětí a rodičů.* Ostrava: Montanex,.

Novotná, I. (2013). *Hravá logopedie.* Brno: Edika.

Svatošová, M. (2011). *Říkanková cestička: [metodický materiál pro nápravu jednotlivých poruch výslovnosti].* Stařeč: Infra.

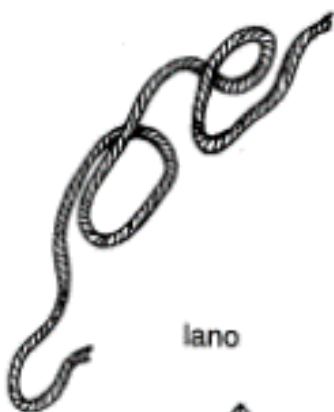
L/2

Lada

Láďa

lano

lampa

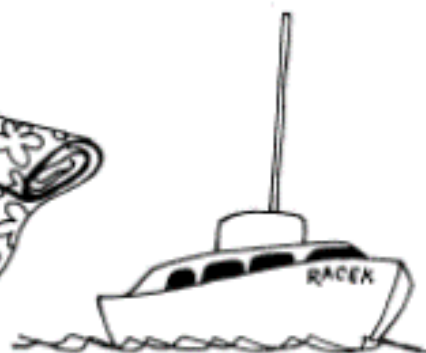
láme

lakuje

látka

loď

lopata

loupe

louka

-
- Co se lakuje? Co se loupe? Co se láme?
 - Nakresli louku. Napiš slovo láme.

L/3

Lenka

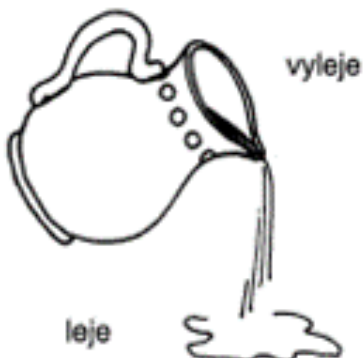
Liba

Lída

lepí

leje

levá

lípa

lítá

linka

Lenka lepí.
Lenka leje.
Lenka je u lípy.

- Co sbíráme z lípy?
- Znázorni význam slov: vyleje, naleje, doleje, přileje, nedoleje...
Zavolej na Lenku, Libu, Lídu. Ukaž levou ruku, levou nohu. Ukaž v sešitě linku. Nakresli linku.

L/4

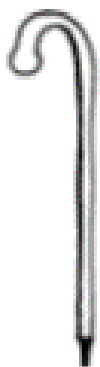
Míla

pila
vypila
nepila
dopila

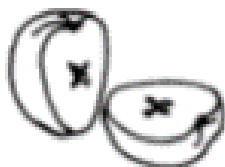
mele
umele
nemele
namele

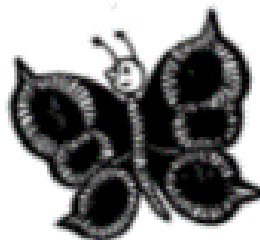
Kamila

hůl

půl

motýl

pytel

Pavel

jetel
jel
nejel
dojel
vyjel

jel

-
- Co se dívá do pytle? Čeho může být půl? Co se meis?
 - Najdi trojlístek, čtyřlístek jetele. Nakresli motýla. Vytisuj čtyřlístek.

L/7

CO DĚLALA MÍLA?

telefonovala
pila
myla
dala
volala
kupovala
plakala
plavala

CO DĚLAL KAMIL?

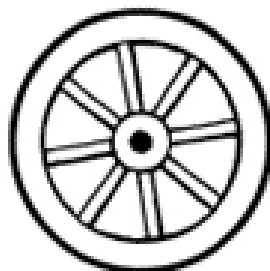
telefonoval
pil
myl
dal
volal
kupoval
plakal
plaval

Haló, haló!
Co se stalo?
Kolo se nám polámalo.
Dokola se zatočilo,
pod stolem se zastavilo.
Ten, kdo leží pod stolem,
ten musí jít z kola ven.

CO MĚLA MÍLA?

lampu
loď
kolo
motýla
mlýnek
mydlo
pytel

CO MĚL KAMIL?

loď
lano
loutku
mléko
letadlo
lepidlo

- Jak bys telefonoval mamince?
- Odpovídej na otázku jedním slovem: pila, myla...
- Odpovídej na otázku celou větou: Míla měla lampu...
- Nauč se říkanku Haló, haló. Rozpočítej děti podle říkanky.

L/1

Láďa

la lo
la lo
la lo

Luděk

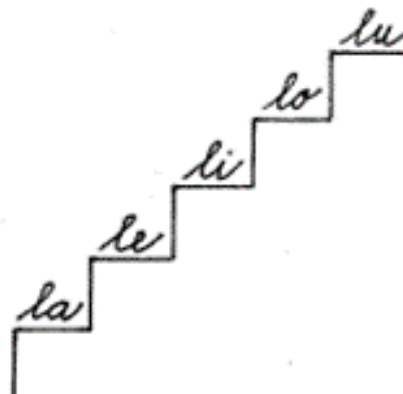
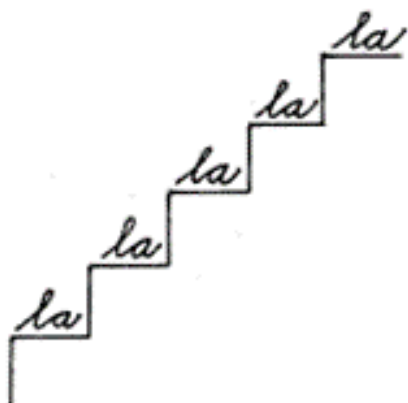

Lenka

lu li
lu li
lu li

Lída

* Zpívej: la la la, lo, lo, lo...
Zpívej po stupínech od nejnižšího stupně do nejvyššího stupně.
Zazpívej melodii písne „Pec nám spadla“.